

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

KLAGE FRA A PÅ DOMMER B VED X DOMSTOL. SAK NR 72/05.

Tilsynsutvalget for dommere har i møte 14. november 2005 truffet vedtak i ovennevnte sak.

Vedtaket er truffet av følgende medlemmer: Anne Lise Rønneberg, leder, Jon Høyland, Halvor Kjølstad, Trine Buttingsrud Mathiesen og Wenche Frogn Sellæg. Jon Høyland, som ikke hadde anledning til å være fysisk til stede, deltok pr høyttalende telefon. Hans personlige vararepresentant, Eva Nygaard Ottesen, som for øvrig møtte, fratradte som inhabil.

Ved brev av 10. august 2005 har A inngitt klage på dommer B, X domstol. Klagen er forelagt for dommer B, som i brev av 1. september 2005 har avgitt uttalelse. A har ved brev av 16. september 2005 avgitt supplerende uttalelse til klagen. Embetsleder er orientert om klagen.

Klagen gjelder dommerens opptreden i rettsmøte den 5. juli 2005, der klagerens begjæring om tvungen gjeldsordning ble behandlet.

Klager - A - har i hovedsak vist til følgende:

Dommer B kom et kvarter for sent til rettsmøtet. Tilstede under rettsmøtet var kun dommeren og henne selv, en situasjon hun var uforberedt på. Dersom hun på forhånd hadde blitt informert om at namsfullmektigen som hadde bistått henne under saksforberedelsen ikke kom til å møte, ville hun møtt med advokat. På grunn av posttraumatisk stressyndrom takler hun dårlig å måtte forsvare seg selv.

Innledningsvis gikk det greit. Men i forbindelse med spørsmål om hennes transportbehov, inntok dommeren motpartens side i saken. Til tross for grundig dokumentasjon, ble hennes sykdom mistenkeliggjort. Da hun måtte forsvare sitt behov for transport, brøt hun sammen og klarte ikke å fremlegge begrunnelsen for transportbehovet. Hun la i rettsmøtet fram ytterligere to legeattester som omhandler hennes bevegelsesproblemer. Hun uttaler i den forbindelse følgende:

”Deretter begynte det jeg oppfatter som krenkelse:

Dommeren innledet med å si, at han alltid stakk hodet fram og vel ikke burde si dette, men gjorde det likevel. – Det er rart, sa han, at det ikke står noe her om overvekt.

- Hvorfor det, spurte jeg.

- Jo jeg kjenner noen overvektige, og de spiser for mye, sa dommeren. – Og artrose er jo grunnet i overvekt.

- Nei, det er det ikke, sa jeg., og gjorde den feil at jeg i ubetenksomhet og overraskelse gikk inn på dommerens usaklige premisser i stedet for å avvise det øyeblikkelig.

- I mitt tilfelle er det genetisk, sa jeg. – Jeg har syltynne kusiner som har de samme artroseproblemene.

- Ja, det var jo bare å spise mindre, sa dommeren.

- Jeg er syk og har vært overvektig siden jeg var 5 år, sa jeg. Men det er først de siste 6 årene medisinsk forskning har vist og en lege har kunnet fortelle meg, at overvekten skyldes en hormonfeil, som gir overfølsomhet overfor de karbohydrater som har vært anbefalt fra statens side om normalt norsk kosthold. Jeg har dessuten gått ned 40 kilo i vekt i løpet av de siste par årene, sa jeg.
- Ja, dommeren hadde jo hørt at det var grenser for hvor fort man kan gå ned i vekt...”

Slik hun opplevde det, ga dommerens uttalelser uttrykk for en partisk og kjønnsdiskriminerende holdning, i tillegg til at uttalelsene anses ærekrenkende. Det er ikke akseptabelt at hun i rettssalen måtte rettferdiggjøre sitt matinntak og vekt overfor dommeren.

Dommeren kom også med andre usaklige kommentarer i forbindelse med andre krav.

Til dommerens uttalelse til klagen, bemerkes bl.a. at han fortsatt gir uttrykk for en ikke-faglig medisinsk vurdering av henne. Til dette anføres blant annet følgende:

”Han viser dermed manglende respekt for faglig ekspertise i mitt medisinske tilfelle og opprettholder sine egne fordommer på grunnlag av sitt eget synsinntrykk i forbindelse med overvekt. Det er dette som er min hovedklage.”

Avslutningsvis påpekes at det er svært uheldig at det kan avholdes rettsmøter med bare dommer og ”anklagede” til stede, uten at det er vitner til stede.

Innklagede – dommer B - har i hovedsak vist til følgende:

Rettsmøtet kan ha blitt satt noe senere enn berammet, men det kan neppe ha vært mer enn et par minutter. Han fant ingen grunn til å foreslå noen utsettelse av rettsmøtet på grunn av at namsfullmektigen som hadde bistått A ikke møtte.

Retten har et selvstendig ansvar for sakens opplysning, og dommeren må av den grunn gå kritisk gjennom hva skyldneren har anført. A's forslag til gjeldsordning var basert på en gjeldsordningsperiode på tre år, samt at hun ved siden av utgifter til husleie og ordinære midler til livsopphold, krevde fradrag for transportutgifter, medisinsk tilpasset diett, medisinske utgifter, samt forsørgelse av ektefellens særkullsbarn. Det var grunn til å gå nærmere inn på grunnlaget for de enkelte fradragspostene, samt begrunnelsen for den korte gjeldsordningsperioden.

I forbindelse med forslaget om fradrag til dekning av transportutgifter la A fram en legeerklæring. Om den videre dialog uttales følgende:

”Jeg bemerket at det virket ganske påfallende når det i hele erklæringen – så vidt jeg kunne se – ikke var sagt et eneste ord om det som for meg lot til å være den åpenbare grunnen til hennes bevegelseshemming, nemlig overvekten. Jeg var i og for seg forberedt på at hun kunne ta seg nær av dette, og det er riktig at jeg av den grunn først sa noe om at jeg var usikker på om jeg burde si det. Men ettersom det ikke var andre til stede, og hun måtte antas å være klar over sitt vektproblem, hadde jeg ikke store motforetillinger. Jeg hadde overhodet ikke regnet med reaksjonen, og er fortsatt temmelig uforstående til påstanden – gjentatt i klagen – om at overvekten aldri har plaget henne og ikke har noe med hennes transportbehov å gjøre. [...] Det er riktig at jeg sa at jeg kjente overvektige, og at de spiser mer enn de burde – overvekten oppstår ikke av luft, selv om noen har lettere for å legge på seg enn andre – men mitt poeng i den forbindelse var bare å påpeke at jeg var klar over at det er lettere sagt enn gjort å gå ned i vekt.”

I ettertid ser han at det var dumt å ta opp dette spørsmålet, da det hadde vært lettere å fastslå at forslaget til tvungen gjeldsordning ikke kunne stadfestes uten å gå inn på grunnlaget for krav om fradrag for transportutgifter. Påstanden om at han opptrådte partisk og ærekrenkende er tatt ut av luften. De øvrige klagemål ser han ikke noe grunnlag for.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf domstolloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf domstolloven § 236 første ledd. Dette krever med andre ord at dommeren kan bebreides.

”God dommerskikk” er et vidt begrep, som enklest kan forankres i domstolloven § 55 tredje ledd. Det følger av denne bestemmelsen at dommeren skal opptre upartisk, og at han skal opptre slik at han inngir alminnelig tillit og respekt.

Tilsynsutvalget bemerker at klagen gjelder et svært personlig saksforhold for en part i en utpreget vanskelig livssituasjon. I tilfelle som dette er det viktig at dommeren nøye vurderer sine ord og sin behandling av parten, samtidig som dommeren har en selvfølgelig rett og plikt til å stille de spørsmål og foreta de undersøkelser som en riktig og betryggende behandling av saken krever. Dette kan utvilsomt oppleves som vanskelig og frustrerende av den som spørsmålene rettes til.

Utvalget forstår dommerens uttalelse i anledning klagen slik at han ikke bestrider at ordene falt omtrent som gjengitt av klageren, men at han er uenig i at han har overtrådt grensene for god dommerskikk. Selv om utvalget forstår at dommeren var opptatt av å få saken betryggende opplyst, er det imidlertid utvalgets oppfatning at dommeren her har gått for langt. Det kan ikke være tvil om at hans spørsmål og kommentarer måtte oppleves som særdeles krenkende og sårende for A. Hans opptreden kan etter utvalgets syn best beskrives som taktløs, ikke minst sett i lys av den legerklæringen hun fremla under rettsmøtet, og som i detalj redegjorde for hennes psykiske problemer. Utvalget kan ikke se at det forsvarer dommerens opptreden at det ikke var andre til stede, snarere tvert i mot. Det å sitte alene med en dommer i en rettssal, er for de fleste en situasjon som oppleves som belastende. Og når man dertil ut fra sakens karakter er nødt til å legge frem helt personlige problemer, er det særlig viktig at dommeren forholder seg objektiv og nøytral.

Utvalget konkluderer med at dommeren i dette tilfellet har opptrådt i strid med god dommerskikk, og at hans opptreden kvalifiserer for disiplinærtiltak i form av kritikk.

Tilsynsutvalget for dommere har etter dette fattet slikt enstemmig
vedtak:

Dommer B gis kritikk for å ha opptrådt i strid med god dommerskikk.

* * * * *

Tilsynsutvalgets vedtak kan ikke påklages etter forvaltningslovens regler. Partene i saken kan bringe vedtaket inn for tingretten ved søksmål. Søksmålsfristen er to måneder etter at partene ble underrettet om vedtaket. Det vises nærmere til domstoloven § 239.

Kopi av dette vedtak sendes embetsleder ved X domstol, Justisdepartementet og Domstoladministrasjonen til orientering.